

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Правові горизонти

Legal horizons

ВИПУСК 19 (32)

Суми – 2019

**SECTION 7
ADMINISTRATIVE LAW AND PROCESS;
FINANCIAL LAW; INFORMATION LAW**

**СЕКЦІЯ 7
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

DOI: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2019.i19.p79>

**ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА
ПЕРСПЕКТИВА ВПРОВАДЖЕННЯ**

Сухонос Віктор Володимирович,
*доктор юридичних наук, професор,
Голова Вченої Ради Навчально-наукового інституту права,
Професор кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства,
Сумський державний університет*

Гаруст Юрій Віталійович,
*доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри адміністративного, господарського права
та фінансово-економічної безпеки,
Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

Шевцов Ярослав Андрійович,
*Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

Протягом останніх 50-ти років, людська цивілізація розвивається неймовірними темпами. Особливу роль тут відіграє технологічний прогрес, який зробив неймовірний стрибок. Прогрес призвів до того, що поряд з еволюцією людей, еволюціонують і технології, при цьому поступово випереджаючи своїх творців. Досить закономірним можна вважати той факт, що технології впроваджуються сьогодні в усі сфери людської діяльності, тим самим якісно їх вдосконалюючи.

Процес впровадження технологій, в різні суспільні відносини має назву діджиталізація. Слід відмітити, що хоча він і спрямований на удосконалення та полегшення людської діяльності в різних сферах, при цьому сам світоустрій стає більш складним, адже не дивлячись на якісні перетворення, тепер для кожного виникає необхідність розуміти складні принципи роботи

новітніх технологій. Цьому також сприяє той факт, що інновації з кожним днем стають складнішими та доступнішими. Діджиталізація стала одним з основних елементів світового процесу глобалізації, про що приміром свідчить статистика ООН, згідно з якою, у 2019 році близько 4,1 мільярда людей, що становить більше 53% від усього населення планети, є користувачами Інтернету. Також, різні дослідники прогнозують, що в найближчі 10 років велика кількість професій, в найрізноманітніших галузях, зникне, а роботу виконуватимуть розумні механізми. Однак, прогнозується поява нових професій, у галузях науки, творчості, управління та інших сферах, в яких людина завжди буде необхідною складовою [22, 23].

На фоні таких інновацій, факт зростання попиту на освіту є логічним і цілком виправданим. Також зростають вимоги щодо якості, доступності та відповідності освіти сучасним потребам людства. Важливо, що освіта сьогодні – це питання переважно державної компетенції, приміром стаття 53 Конституції України гарантує кожному право на освіту. Враховуючи це та відповідні тенденції розвитку людства, діджиталізація освіти є логічним і закономірним вектором розвитку цієї сфери, про що також свідчить досвід провідних країн світу. Отже, потрібно дослідити, чи реально діджиталізація освіти потрібна в Україні, проаналізувавши сам процес технічного вдосконалення та досвід інших країн, які вже мають значні досягнення в цій сфері [13].

Ключові слова: технологічний прогрес, технології, діджиталізація, інновації, освіта, діджиталізація освіти.

Sukhonos V.V., Harust Y.V., Shevtsov Y.A. Digitalization of education in Ukraine: foreign experience and domestic perspective of implementation. Over the past 50 years, human civilization has been developing at an incredible pace. A special role is played here by technological progress which made improbable jump. Progress led to the fact that along with evolution of people, also technologies evolve, at the same time gradually being ahead of the creators. Rather natural it is possible to consider the fact that technologies take root into all spheres of human activity today, thereby it is qualitative them improving.

Process of implementation of technologies, in the different public relations has the name a digitalization. It should be noted that though it also is directed to improvement and simplification of human activity in various spheres, at the same time itself the world order becomes more difficult, despite high-quality transformations, now for everyone there is a need to understand the difficult principles of work of the latest technologies. It is also promoted by the fact that innovations every day become more difficult and available. Digitalization became one of basic elements of the world process of globalization what for example statistics of the UN according to which, in 2019 about 4.1 billion people what makes more than 53% of all population of the planet, are Internet users confirms. Also, various researchers predict that in the next 10 years a large number of professions, in the most various areas, will disappear, and work will be performed by smart mechanisms. However, emergence of new professions, in the fields of science, creativity, management and other spheres in which the person will always be a necessary component is also predicted.

Against the background of so innovations, the fact of increase in demand for education is logical and quite justified. Also requirements for quality, availability and compliances of education to modern needs of mankind grow. It is important that education is a question of mainly state competence today, for example Article 53 of the Constitution of Ukraine guarantees everyone the right to education. Considering it and the corresponding trends of development of humanity, a digitalization of education is a logical and natural vector of development of this sphere what experience of the leading countries of the world also testifies to. Therefore, it is necessary to investigate whether really the digitalization of education is necessary in Ukraine, having analysed process of technical improvement and experience of other countries which already have considerable achievements in this sphere.

Key words: technological advancement, technologies, digitalization, innovations, education, digitalization of education.

Постановка проблеми. Питання діджиталізації є неймовірно актуальним сьогодні, оскільки воно

напряму пов'язано з іншим актуальним питанням вдосконалення державної галузі освіти в Україні, в умовах її пристосування до європейських стандартів. Більше того, наразі цей процес триває в усьому світі, він є закономірним етапом розвитку людства та фактично невідворотний. В Україні, його необхідність вже фактично визнана фактом створення Міністерства цифрової трансформації України, головне завдання якого наразі є переведення в онлайн-режим сферу державних послуг, а крім того, в його компетенції знаходяться питання діджиталізації на різних рівнях державного устрою. Однак, при всьому цьому, таке важливе питання, як діджиталізація освіти, з урахуванням сприятливої нормативної бази, та загальними тенденціями необхідності, значною мірою обмежується відсутністю чіткої програми дій з боку держави, та реалізується наразі лише на місцях з власної ініціативи навчальних закладів та місцевих громад. Хоча, в рамках загальної державної політики, перші кроки до діджиталізації, в тому числі освіти, вже зроблені, отже можна дійти висновку, що рано чи пізно це станеться, а враховуючи всі фактори, чим швидше це відбудеться, тим краще буде для всіх учасників навчальних процесів і для держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на масштабність та поширеність діджиталізації, питання безпосереднього вдосконалення освіти технічними засобами наразі дуже мало досліджене, загалом все зводиться до вивчення цього питання, як додаткового в контексті іншого дослідження. Серед іншого, хотілося б виділити роботи А. Г. Статкевича, який досліджуючи питання онлайн-університетів світу, виділив основні аспекти діджиталізації та суміжні категорії, пов'язані з важливістю та необхідністю цього процесу.

Метою статті є дослідження питання діджиталізації в сфері освіти, паралельно дослідивши успішний досвід зарубіжних країн та з рештою визначити перспективність технічного вдосконалення навчальних і поза навчальних процесів в Україні.

Виклад основного матеріалу. 27 грудня 2019 року, словник сучасної української мови та сленгу "Мислово" визначив слово "діджиталізація" словом року. Дійсно, останнім часом, про діджиталізацію говорять всі – громадськість, журналісти і навіть політики, таким чином, це питання набуло загальнодержавного характеру [12].

Термін діджиталізація має кілька схожих визначень та являє собою спрощену форму терміну «цифрова трансформація». Це процес впровадження цифрових технологічних засобів в усі сфери людської діяльності, тобто їх

переведення в електронний вигляд. Діджиталізація проявляється найрізноманітнішим чином, враховуючи, що явище це зародилося в бізнес-середовищі, найяскравішим прикладом є електронна комерція – утворення ділових відносин, безпосереднє надання послуг та діловодство через Інтернет, що згодом почало поширюватися в сфері державного управління [12].

На державному рівні, протягом останніх років діджиталізація була спрямована на вдосконалення процесів публічного адміністрування, надання державних послуг та утворення електронної демократії. Якийсь час, всі ці процеси відбувалися хаотично і нерівномірно, було створено велику кількість онлайн-сервісів і реєстрів, що, в свою чергу, супроводжувалося проблемами недостатньої якості інновацій та технічними проблемами впровадження – відсутність якісного Інтернету у віддалених населених пунктах, відсутність відповідних навичок у користувачів тощо [16]. З метою централізації, підвищення якості та забезпечення реалізації електронного урядування, Постановою Кабінету Міністрів України «Питання Міністерства цифрової трансформації» від 18 вересня 2019 р. № 856, затверджено Положення про Міністерство цифрової трансформації України, тобто його створення [19]. Основні цілі міністерства, до 2024 року: перевести 100% публічних послуг для громадян і бізнесу в онлайн; забезпечити 95% транспортної інфраструктури, населених пунктів та їхніх соціальних об'єктів високошвидкісним інтернетом; залучити 6 мільйонів українців до програми розвитку цифрових навичок; збільшити долю інформаційних технологій у ВВП країни до 10%. Таким чином, діджиталізація стала питанням безпосередньо державної компетенції, і як можна бачити, саме участь держави в таких процесах може гарантувати реальні досягнення [17].

Діджиталізація освіти, сьогодні, не просто тренд, це один з основних векторів розвитку цілої сфери. Процеси вдосконалення навчальних і поза навчальних процесів тривають у всьому світі. Європейська модель діджиталізації освіти найближча до України, і вітчизняна практика дійсно відповідає основам її концепції. Класичним прикладом європейської моделі діджиталізації освіти є досвід Британії. В британській освіті, цифрові технології впроваджені на рівні середньої і вищої освіти, та незначною мірою початкової. Щодо останнього, то тут все зводиться до модернізації навчального середовища, тобто дітей привчають користуватися новими технологіями. Середня освіта в Британії регулюється великою кількістю нормативних актів, в більшій мірі локальних, що обумовлено особливостями

територіального устрою. Однак, у відповідності до загальних актів, «Education Act 2011» та «Education and Skills Act 2008», пропонується використання технічних засобів під час навчання у шкільних закладах. Це стосується різного мультимедійного обладнання, електронних навчальних матеріалів (цифрових книжок, відео-уроків тощо), сучасних комп'ютерних класів, доступу до якісного Інтернету [1, 2].

Основним об'єктом діджиталізації в Британії є вища освіта. Окрім технічних модифікацій навчального середовища, новим рівнем діджиталізації освіти є її дистанційна форма. Пункт 2 частина 2 розділу 1 «Higher Education and Research Act 2017» визначає дистанційне навчання спеціальною його формою, яка передбачає повноцінний (аналогічний зі звичайним) навчальний процес, реалізований за допомогою цифрових технологій. Керуючись цією нормою, на базі звичайних університетів створюються цифрові підрозділи, які направлені на реалізацію дистанційної освіти [5].

Вищий рівень діджиталізації освіти – створення окремих онлайн-університетів. Щодо них, британська влада має дуже активну та відкриту політику. Чудовий приклад The Open University (Відкритий університет), заснований у 1969 році указом королеви Британії. Протягом свого існування він забезпечив вищою освітою більше ніж 2 мільйона чоловік, більша частина з яких навчалися у сучасний період діяльності цієї установи, протягом останніх 20 років, коли він став онлайн-університетом, доступним у всьому світі. Саме діджиталізація забезпечила такі результати. Важливо як саме влаштований цей навчальний заклад, оскільки його особливість – це єдина, функціональна, цифрова і нецифрова, організаційна структура, яка складається з кількох основних елементів. Нецифрова складова включає адміністративні центри в Уоллатон-холл і Мілтон-Кінс, 30 офісів в різних регіонах Великої Британії, мережу освітніх центрів більш ніж у 50-ти країнах світу. Не дивлячись на технологічну основу університету, нецифрова складова обумовлена необхідністю адміністративної частини, яка відповідає загальним вимогам законодавства та реального здатна виконувати покладені на неї управлінські повноваження. Крім того, наявність освітніх центрів по всьому світу необхідна для забезпечення проведення реальних атестацій, щоб підтвердити освітній ступінь, який згодом закріплюється відповідними документами. Цифрова складова, представлена офіційним сайтом і комп'ютерною програмою, це і є сам університет. Офіційний сайт, більшою мірою, також спрямований на реалізацію різних

адміністративних функцій та поза навчальних процесів (зворотного зв'язку тощо). Комп'ютерна програма є основою всього навчального процесу. Студенти The Open University отримують доступ до неї, а все що потрібно для навчання – комп'ютер або смартфон і доступ до мережі Інтернет. Через цю програму студенти отримують всі необхідні навчальні матеріали: цифрові підручники, відео-лекції, інші цифрові матеріали. Тут же вони виконують різні завдання, долучаються до онлайн-семинарів тощо. Крім того є можливість прямої консультації з викладачем та інші додаткові функції, які забезпечують високу якість та ефективність навчання [9, 24].

Якість освіти (навчальних матеріалів і програми, безпосередньо процесу навчання) в онлайн-університетах окремо контролюється державою, шляхом створення спеціальних контрольних органів, які слідкують за її відповідністю всім необхідним стандартам та вимогам. Приміром, якість освіти в The Open University підтверджена спеціальним актом – «The Copyright (Certification of Licensing Scheme for Educational Recording of Broadcasts) (Open University) Order 2003» [8].

Освітнє законодавство Британії також передбачає використання технологій для реалізації інших поза навчальних (адміністративних) функцій («Technical and Further Education Act 2017») [7], та встановлює відповідний контроль за дотриманням інформаційного законодавства («Education Act 2011») [1]. Крім того, за допомогою цифрових технологій реалізують можливість додаткової освіти – спеціальні онлайн-курси тощо («Further Education and Training Act 2007», Education and Skills Act 2008») [2, 4].

Як приклад європейської моделі діджиталізації освіти, британська практика базується, в основному, на локальних програмах розвитку освіти, місцевих нормативних актах і підтримується високим рівнем фінансування. Основна нормативна база встановлює порядок організації і функціонування освітньої галузі, де питання діджиталізації досить загально врегульовано, а основою для його реалізації є норми про дистанційну освіту та модернізацію навчального середовища.

Американська модель діджиталізації освіти значно відрізняється від європейської та за сукупністю різних фактів, можна вважати її більш досконалою. Америка вважається передовою країною світу, в тому числі в питаннях діджиталізації освіти. Це обумовлено особливістю політики держави, яка спрямована на технологічний прогрес в усіх галузях і сферах, що, в свою чергу, має велику кількість позитивних

результатів. Станом на 2019 рік, Американський індекс рівня освіти 0,903 при максимально можливому значенні 1. Значною мірою, такі показники завдячують діджиталізації [18].

Американська модель діджиталізації має дві основні складові: дуже якісна нормативна основа та повна матеріальна (технічна, фінансова) забезпеченість процесу, що можна узагальнити, як високий рівень державної підтримки, який також включає підтримку не лише державної влади, а і третіх осіб – спонсорів (приміром University of the People – перший некомерційний, акредитований в Америці, безкоштовний онлайн-університет, доступний у всьому світі, функціонування кого забезпечують компанії міжнародного рівня «Intel», «Hp» та інші) [10]. Взагалі говорячи про матеріальне забезпечення освіти в США, в тому числі процесів її діджиталізації, варто зазначити, що за аналогом з Британією, велику роль відіграють локальні програми розвитку освіти, однак, основною відмінністю є те, що питання діджиталізації є обов'язковим елементом таких програм, адже загальне освітнє законодавство прямо передбачає цифрові елементи освіти на всіх рівнях і саме по собі включає базову програму діджиталізації, яка поширюється на всю територію Америки.

Є всього два основних закони: «Elementary and Secondary Education Act of 1965» та «Higher Education Opportunity Act – 2008». Вони не тільки встановлюють елементи діджиталізації як обов'язкові, а також передбачають певний механізм технічного вдосконалення освіти. Будучи досить об'ємними, ці закони всебічно і дуже детально регулюють питання діджиталізації освіти [3, 6].

«Elementary and Secondary Education Act of 1965» - закон про початкову і середню освіту в США, перш за все встановлює. Що значна частина фінансування повинна направлятися безпосередньо на технічне оновлення шкіл та інших установ, з метою поліпшення навчального процесу. Ці норми стосуються облаштування комп'ютерних класів, використання гаджетів та мультимедійного обладнання під час занять тощо, а також є спеціальна норма, яка передбачає, що Інтернет повинен бути доступним у кожному навчальному закладі, навіть у найвіддаленіших місцях (в містечках, селах тощо) [3].

Положення цього закону передбачають введення технологій в навчальний процес, серед іншого пропонується створювати цілі окремі програми навчання, основані на використанні технічних засобів, або їх залучення в класичну програму навчання. Значну частину навчальних матеріалів пропонується перевести в електронний

вид. Закон передбачає механізм реалізації практичного застосування всіх цих інновацій в процесі навчання, для чого передбачено два етапи: перший – це введення в навчальну програму уроків цифрової грамотності (приучення школярів та дітей дошкільного віку користуватись технологіями в процесі навчання); другий – це практика покращення навчальних процесів технікою, або можливість «цифрової освіти» (такий термін зазначений у законі, а означає він повноцінну практику навчання, забезпечену технологічними засобами). Тобто, дистанційне навчання в США доступне вже на рівні середньої освіти, і більше того, з урахуванням обов'язковості цих норм, вона реально забезпечується і реалізується, таким чином утворюються онлайн-школи [3].

В США, початкова і середня освіта не обмежені лише навчальною програмою, адже цей закон дозволяє, за допомогою цифрових технологій, на базі навчальних закладів здобувати додаткову освіту (онлайн-курси тощо), з ухвали викладача. Початкова і середня освіта в США – це період первинного впровадження технологій в навчальний процес, відповідної підготовки і практики їх застосування. Заклади початкової і середньої освіти також повинні мати офіційні сайти, в той час як Європейська практика передбачає таку обов'язковість лише для вищих навчальних закладів [3].

«Higher Education Opportunity Act – 2008» – закон про вищу освіту в США, включає велику кількість положень щодо діджиталізації, які дублюють норми з попереднього закону, вносячи певні доповнення, при цьому зберігаючи основи та тенденції введені раніше. Як і у школах, у вищих навчальних закладах постійно відбувається технічне оновлення обладнання. Основною ланкою діджиталізації тут, як і в Британському аналогу, є дистанційна форма освіти. В американському законі, питання дистанційної освіти дуже якісно розроблено, дуже детально розписаний сам процес, з урахуванням технічних та інших особливостей. Дистанційна освіта в США передбачає два види – звичайна вища освіта і додаткова (курси, тренінги тощо). Вища дистанційна освіта реалізована на практиці створенням окремих онлайн-університетів. Додаткова освіта реалізована введенням подвійної (або змішаної) форми освіти в звичайних університетах, шляхом впровадження на їх базі онлайн-курсів або через спеціальні окремі проекти. В законі є перелік технічного забезпечення дистанційної освіти, серед якого основним є Інтернет [6].

Технічні засоби дозволено використовувати і в інших цілях, якщо це в межах закону і в інтересах

людей, які навчаються, таким чином відкриваються нові можливості для студентів та закладів освіти, найяскравіші приклади – поширення в мережі (в основному на офіційних сайтах навчальних закладів) студентських стартапів (наукових тощо), з метою пошуку спонсорів для їх реалізації або приміром поширення, серед роботодавців, інформації про студентів, з метою допомоги у працевлаштуванні та отриманні досвіду чи робочої практики (що прямо прописано в законі) [6].

Обидва закони прямо встановлюють деякі процесуальні моменти діджиталізації освіти та її реалізації. Серед іншого, є окремі положення, які регулюють якість онлайн-освіти (навчальних матеріалів, процесів тощо) та встановлюють державний контроль за інформацією (державна політика захисту і контролю інформації). Основними перевагами слід виділити те, що по-перше, ці закони містять програму технічного вдосконалення освіти, чим полегшують виконання цього процесу, по-друге, не встановлюють вичерпний перелік можливостей застосування цифрових технологій в освіті, що відкриває велику кількість нових можливостей для вдосконалення освіти [3, 6].

Таким чином, можна бачити, що діджиталізація освіти у всьому світі активно триває і вже принесла багато позитивних результатів, основним з яких є загальне зростання якості освіти., про приміром свідчать досягнення США (індекс рівня освіти 0,903/1) [18].

Лишається відкритим питання діджиталізації освіти в Україні, яке хоч і знаходиться у віданні держави, однак досі не реалізовується на найвищому рівні, відповідно до чого, немає значних досягнень, за виключенням локальних, які скрізь різняться і базуються на матеріальних можливостях кожного окремого навчального закладу. Серед іншого, таке становище обумовлене в основному відсутністю чіткої державної програми діджиталізації освіти, адже освітнє законодавство України повністю дозволяє впроваджувати відповідні процеси прямо зараз. Говорячи про вітчизняне законодавство, слід зауважити, що в питаннях діджиталізації воно перевершує британське та більше наближене до американського. Приміром Закон України «Про освіту» має непогану нормативну основу для впровадження інновацій. Частина 1 статті 9 розділу I містить перелік форм освіти, де серед основних визначена дистанційна, тут же, в частині 4, дистанційна форма тлумачиться, як така, що основана на використанні інформаційно-комунікаційних технологій (прямий дозвіл на забезпечення і реалізацію навчання за допомогою технологій). Спеціальна норма в частині 3 статті 8

розділу XII дозволяє закладам загальної середньої освіти створювати у своєму складі класи (групи) з вечірньою (заочною), дистанційною формою навчання (елементи онлайн-школи, за аналогом з США). Крім того передбачено: вільний доступ до навчальних матеріалів, серед яких, окремо виділені електронні навчальні матеріали та доступ до Інтернету (частина 4 статті 3 розділу I), створення центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки спеціального інформаційного ресурсу в мережі Інтернет, на якому розміщуються безкоштовні електронні навчальні матеріали (частина 5 статті 75 розділу IX), розміщення статистичних даних щодо освіти в Україні у вільному доступі в мережі Інтернет (частина 3 статті 72 розділу VIII). Пункт 5 частини 1 статті 1 розділу I дає тлумачення цифрових навчальних матеріалів, як систематизованого навчального матеріалу, який відповідає освіті і містить об'єкти різних форматів (тобто передбачається не лише текстова форма, а й інші, наприклад відео тощо) [21]. Закон України «Про вищу освіту», відповідно до загального освітнього законодавства у пункті 2 частини 1 статті 49 передбачає заочну (дистанційну форму навчання) [20]. Це не є вичерпним переліком всіх відповідних норм, однак навіть цього достатньо щоб зробити висновок про достатню законодавчу забезпеченість питання діджиталізації освіти в Україні.

Державна позиція з питань діджиталізації освіти виражена в діяльності Міністерства освіти і науки України (далі – МОН), яке наразі займається реалізацією кількох проектів, пов'язаних з технічним вдосконаленням освіти. Однак, проаналізувавши цю діяльність, можна дійти висновку, що це не є повноцінним процесом діджиталізації, те що відбувається більше схоже на первинний підготовчий етап, на якому вирішуються явні проблеми пов'язані з низьким рівнем технічного забезпечення навчального процесу в Україні.

МОН зіштовхнулося із проблемою територіального контрасту рівня освіти та забезпечення навчання. У віддалених населених пунктах рівень матеріального забезпечення нижчий ніж в тих же містах, відповідно до чого велика кількість навчальних закладів досі не має підключення до Інтернету, який є базовим елементом діджиталізації. Суміжна технічна проблема – недостатня кількість новітнього технічного обладнання в навчальних закладах. Вирішення цих проблем передбачено в плані МОН та державному бюджеті на 2019 рік, на що заплановано витратити понад 1 мільярд гривень [11, 15].

Досягненням на цьому етапі можна вважати

придбання МОН Національної освітньої електронної платформи, в рамках реформи «Нова українська школа». Мета проекту забезпечити вільний доступ до електронних навчальних матеріалів всіх учасників освітнього процесу, що зробить освіту більш якісною та доступною. Наразі платформа працює в тестовому режимі [14, 15].

Беручи до уваги досвід Британії та США, очевидним стає факт необхідності державної програми діджиталізації освіти, що, в свою чергу, реально запустить цей процес, а також визначить і забезпечить необхідний рівень державної (у нашому випадку, в більшій мірі, матеріальної – технічної і фінансової) підтримки.

Цей же зарубіжний досвід дає змогу виділити переваги, які свідчать про необхідність діджиталізації освіти, серед яких основні: інноваційність (нові можливості для всіх суб'єктів

навчального процесу), модернізація освіти (перехід на новий якісний рівень), доступність (онлайн-школи та університети, доступні кожному, по всьому світу, у будь-який час, які забезпечать якісною освітою кожного), сприятливість інтеграційним процесам та світовому процесу глобалізації (у випадку України, сприяння європейській інтеграції).

Таким чином можна зробити висновок, що діджиталізація освіти реально необхідна в Україні. Успішність реалізації цього питання напряму залежить від рівня державної підтримки, що тягне за собою необхідність створення державної програми (механізму) діджиталізації освіти. Враховуючи загальну тенденцію розвитку людства, технічне вдосконалення освіти є лише питанням часу, тому, чим швидше це відбудеться, тим краще буде для всіх.

Література:

1. Education Act 2011. URL: <https://cutt.ly/MrhQ3C8> (дата звернення: 20.12.2019).
2. Education and Skills Act 2008. URL: <https://cutt.ly/prhQ6vC> (дата звернення: 20.12.2019).
3. Elementary and Secondary Education Act of 1965. URL: <https://cutt.ly/jrhWwCA> (дата звернення: 20.12.2019).
4. Further Education and Training Act 2007. URL: <https://cutt.ly/HrhQmar> (дата звернення: 20.12.2019).
5. Higher Education and Research Act 2017. URL: <https://cutt.ly/rrhQTjT> (дата звернення: 20.12.2019).
6. Higher Education Opportunity Act – 2008. URL: <https://cutt.ly/vrhmk9E> (дата звернення: 20.12.2019).
7. Technical and Further Education Act 2017. URL: <https://cutt.ly/hrhQPyW> (дата звернення: 20.12.2019).
8. The Copyright (Certification of Licensing Scheme for Educational Recording of Broadcasts) (Open University) Order 2003. URL: <https://cutt.ly/7rhmZpY> (дата звернення: 20.12.2019).
9. The Open University. URL: <http://www.openuniversity.edu/> (дата звернення: 20.12.2019).
10. University of the people. URL: <https://www.uopeople.edu/tuition-free/> (дата звернення: 20.12.2019).
11. Діджиталізація освіти – компетенції XXI століття. Всеосвіта. URL: <https://cutt.ly/6rquNkH> (дата звернення: 20.12.2019).
12. Зеленський програв діджиталізації: В Україні обрали слово року. Depo.ua. URL: <https://www.depo.ua/ukr/life/zelenskiy-prograv-didzhitalizatsii-v-ukraini-obrali-slovo-roku-201912271087202> (дата звернення: 20.12.2019).
13. Конституція України : Закон України від 28. 06. 1996 р. № 254к / 96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://cutt.ly/jrhmgHx> (дата звернення: 20.12.2019).
14. Лілія Боровець: Чому пріоритети МОН на 2019 рік не відповідають на виклики шкільної освіти. Українська правда життя. URL: <https://cutt.ly/irhQXw3> (дата звернення: 20.12.2019).
15. Лілія Гриневиц: Що на нас чекає 2019 року в освіті. Освіторія URL: <https://bitly.su/OKBtBgx5> (дата звернення: 20.12.2019).
16. Лопушинський І. Електронна демократія та електронне урядування: досвід сша для україни. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2011-2/doc/2/03.pdf> (дата звернення: 20.12.2019).
17. Міністерство та Комітет цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/> (дата звернення: 20.12.2019).

18. Особливості системи освіти в США. MIGRANT.BIZ.UA. URL: <https://cutt.ly/QrhmcRL> (дата звернення: 20.12.2019).
19. Питання Міністерства цифрової трансформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://cutt.ly/KrhQz0h> (дата звернення: 20.12.2019).
20. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII / Верховна Рада України. URL: <https://cutt.ly/Krhmb5i> (дата звернення: 20.12.2019).
21. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://cutt.ly/jrqu3I5> (дата звернення: 20.12.2019).
22. Робота 2020: як вижити на ринку праці в епоху роботів. The Point. URL: <https://thepoint.rabota.ua/roboata-2020-yak-vyzhytu-na-rynku-pratsi-v-epoхи-robotiv/> (дата звернення: 20.12.2019).
23. Скільки людей у світі користуються інтернетом – ООН. The Village. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/city/city-news/290933-skilki-lyudey-u-sviti-koristuyutsya-internetom-oon> (дата звернення: 20.12.2019).
24. Статкевич А. Г. Становлення відкритого університету великої Британії (історичний аспект). URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2460/1/138-141.pdf> (дата звернення: 20.12.2019).